

[nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&I209MAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/prptma_2017_5\(1\)_13.pdf](http://nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&I209MAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/prptma_2017_5(1)_13.pdf)
(дата звернення: 10.03.2025).

2. Карасьова К. (2014). Розвиток ціннісних орієнтирів старших дошкільників у самодіяльній грі. URL: http://lib.iitta.gov.ua/6218/1/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82_Microsoft_Office_Word.Pdf (дата звернення: 11.03.2025).
3. Коваль Г. Сутність поняття ціннісних орієнтацій. *Ввічливість. Humanitas*. 2022. № 6. С. 24-30.
4. Колосова О.В. Проблема формування загальнолюдських цінностей дітей у педагог. *Актуальні проблеми вивчення педагогічної спадщини В.О.Сухомлинського: збірник наукових праць*/ За ред. Тарасенко Г.С., Поясик О.І. та ін. Івано-Франківськ. НАІР. 2013. С. 261-266.
5. Кривошея Т.М. Педагогіка Василя Сухомлинського в гуманітарно-ціннісних вимірах ХХІ століття. *Реалізація ідей В.О.Сухомлинського в практиці роботи сучасної початкової школи: Збірник матеріалів регіональних педагогічних читань*. Вип. № 4. Вінниця, 2008. С.5 - 8.
6. Пуйо О. (2019). До проблеми формування ціннісних орієнтацій дітей старшого дошкільного віку засобами рухливої гри в закладах дошкільної освіти. *Народна освіта*. Вип. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NarOsv_2019_2_10 (дата звернення: 12.03.2025).
7. Піроженко Т. О. (2015). Становлення ціннісних орієнтацій дітей дошкільного віку в сучасному соціокультурному середовищі. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32305249.pdf> (дата звернення: 12.03.2025).

ТЕАТРАЛІЗОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Діана Корсун, здобувачка ступеня вищої освіти «бакалавр»

Науковий керівник: О.В. Колосова, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
(Україна)

THEATRICALISED ACTIVITY AS A MEANS OF DEVELOPING EMOTIONAL COMPETENCE IN CHILDREN OF ELDERLY PRESCHOOL AGE

Diana Korsun, bachelor's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. В статті розкрито важливість розвитку емоційної компетентності у дітей старшого дошкільного віку, проаналізовано структуру емоційної компетентності дітей старшого дошкільного віку, доведено ефективність застосування театралізованої діяльності в процесі розвитку емоційної компетентності дітей.

Ключові слова: емоційна компетентність, діти старшого дошкільного віку, театралізована діяльність, емпатія, емоційний інтелект

Abstract The article reveals the importance of developing emotional competence in senior preschool children, analyses the structure of emotional competence of senior preschool children, proves the effectiveness of the use of theatrical activity in the process of developing children's emotional competence.

Keywords: emotional competence, senior preschool children, theatrical activity, empathy, emotional intelligence

У сучасному світі розвиток емоційної компетентності особистості набуває особливої значущості. Це пов'язано з тим, що здатність розпізнавати, розуміти та регулювати власні емоції, а також враховувати почуття інших людей є необхідною умовою ефективної взаємодії в суспільстві. Одна з головних переваг емоційної компетентності – це покращення міжособистісних відносин. Люди, які володіють цією навичкою, краще комунікують, запобігають конфліктам та швидше знаходять спільну мову з оточуючими. Це має особливе значення як у повсякденному житті, так і в професійній діяльності.

Крім того, здатність керувати емоціями є важливим аспектом психологічного благополуччя. Сучасний ритм життя часто супроводжується високим рівнем стресу, і вміння підтримувати емоційну рівновагу допомагає уникнути вигорання, депресії та інших негативних наслідків. Ті, хто розвинув емоційну компетентність, демонструють вищу стійкість до труднощів і швидше адаптуються до змін.

У різні часи дослідники як із західних країн, так і з нашої вітчизняної наукової спільноти приділяли увагу питанням емоційної компетентності та її розвитку. Наприкінці ХХ століття у країнах Заходу активно почали вивчати дві споріднені концепції – «емоційна компетентність» та «емоційний інтелект». Останнє поняття виникло в ході досліджень соціального інтелекту та розглядалося такими вченими, як Дж. Гірфолд, Х. Гарднер і Г. Айзенк.

На сьогодні емоційний інтелект розглядається як самостійний науковий напрям, що набув широкого визнання. Значний внесок у його популяризацію зробив Д. Гоулман, який у 1995 році опублікував книгу «Емоційний інтелект». Ця праця сприяла формуванню уявлення про емоції як невід'ємну частину інтелекту людини та підкреслила важливість розвитку емоційної сфери для успішної соціалізації та професійної діяльності.

Не менш важливим, на думку Д. Гоулмана, є поняття «емоційна компетенція», яка дозволяє вправно застосовувати емоційний інтелект, дає можливість швидко пристосовуватись до змін, передбачати наслідки своєї діяльності, прагнути самовдосконалення. За твердженням Д. Гоулмана, емоційна компетентність – це здатність розпізнавати власні почуття й почуття інших людей з метою самомотивації, а також із метою управління власними внутрішніми емоціями й емоціями стосовно інших людей [2].

Зміст емоційної компетентності визначено у Базовому компоненті дошкільної освіти та становить орієнтування дитини в назвах і специфіці проявів основних емоцій, уміння передавати їх мімікою, жестами, словами; установлення причинно-наслідкових і смислових зв'язків між подіями життя, своїми переживаннями й виразом обличчя; уміння адекватно реагувати на різні життєві події, стримувати негативні емоції, співвідносити характер емоційної поведінки з її наслідками для навколишніх [1].

Особливої уваги потребує розвиток емоційної компетентності у дітей старшого дошкільного віку. Саме в цей період формується здатність розпізнавати власні емоції, керувати ними та встановлювати гармонійні взаємини з однолітками й дорослими. Вміння висловлювати свої почуття, розуміти емоційний стан інших та адекватно реагувати на нього є основою для подальшої соціалізації дитини.

Розглянемо особливості емоційного розвитку дітей цього віку. Для дошкільнят характерним є формування емоційного інтелекту, який проявляється через такі риси: дитина має доброзичливе ставлення до оточення та до самої себе, усвідомлює власну цінність і почуття власної гідності. Вона охоче взаємодіє з дорослими та однолітками, активно бере участь у колективних іграх. Крім того, дитина здатна домовлятися, враховуючи інтереси інших, адекватно виражає власні емоції, демонструє впевненість у собі та прагне конструктивно розв'язувати конфліктні ситуації.

Основними компонентами емоційної компетентності дітей старшого дошкільного віку є: емоційна обізнаність (здатність розпізнавати власні емоції, розуміти їх природу та причини); регуляція емоцій (вміння керувати своїми почуттями, контролювати емоційні реакції та знаходити способи заспокоєння); емпатія (здатність розуміти емоції інших людей, співпереживати та відповідно реагувати); емоційна виразність (навички адекватного

вираження своїх емоцій у спілкуванні); емоційна стійкість (здатність справлятися зі стресовими ситуаціями, зберігати позитивний емоційний стан у складних обставинах).

Розвинена емоційна компетентність у дітей старшого дошкільного віку сприяє формуванню впевненості в собі, вміння працювати в групі, толерантності та емпатії. Діти, які навчаються керувати своїми емоціями, легше адаптуються до нових умов, краще сприймають освітній процес та мають міцніші дружні зв'язки. Це, у свою чергу, допомагає їм уникати конфліктів і створювати позитивне соціальне середовище. Крім того, розвиток емоційної компетентності в дошкільному віці є важливим для попередження майбутніх емоційних труднощів. Діти, які вчаться справлятися зі своїми почуттями з раннього віку, менш схильні до тривожності, агресії та проблем у спілкуванні. Саме тому виховання емоційної грамотності має бути невід'ємною частиною освітнього процесу в дитячих садках та родині.

Одним із ефективних засобів розвитку емоційної компетентності є театралізована діяльність. Вона забезпечує дітям можливість емоційного самовираження, розширює спектр емоційних переживань та сприяє глибшому розумінню власних і чужих почуттів. У процесі театралізованих ігор дитина переживає різноманітні ролі, моделює різні життєві ситуації, навчається співчуттю, співпереживанню, розвиває уяву та творче мислення. Театралізована діяльність також стимулює мовленнєву активність, розвиває навички невербальної комунікації та впевненість у собі.

Залучення дітей старшого дошкільного віку до театралізованої діяльності дозволяє не лише розвивати їхню емоційну сферу, а й формувати важливі соціальні вміння, необхідні для подальшого успішного навчання в школі та адаптації в соціальному середовищі. Тому театралізовані ігри, вистави, драматизації є важливим педагогічним інструментом у виховній роботі з дітьми цього віку [3].

Серед найефективніших форм театралізованої діяльності для розвитку емоційної компетентності можна виділити:

- інсценізацію казок, яка сприяє знайомству дітей з емоційними ситуаціями, переживанню почуттів персонажів і бажанню передати їх через мову, міміку і жести;
- ляльковий театр, під час якого діти мають можливість програвати різні сценарії, не відчуваючи напруги, адже діють від імені іграшки;
- ігри-драматизації, які створюють умови для вираження емоцій, навчання співпраці, взаєморозумінню та самоконтролю;
- рольові ігри, які допомагають дітям засвоїти соціальні ролі, розвивають здатність до емпатії, рефлексії та конструктивного розв'язання конфліктів.

Педагогам і вихователям доцільно застосовувати театралізовані форми роботи як частину систематичного навчання та виховання. Важливо не лише проводити вистави, а й обговорювати з дітьми їхні почуття, емоції героїв, причини поведінки. Це сприяє глибшому розумінню емоційної сфери й формуванню емоційної грамотності [4].

Емоційна компетентність також відіграє ключову роль у професійній сфері. Вона є невід'ємною складовою ефективного лідерства, командної роботи та успішної кар'єри. Керівники, які розуміють емоції своїх співробітників і вміють правильно на них реагувати, створюють більш продуктивне та комфортне робоче середовище. Також важливо зазначити, що високий рівень емоційної компетентності сприяє розвитку емпатії. Це особливо актуально для спеціалістів, які працюють у сфері освіти, медицини, соціальної роботи та обслуговування, оскільки їхня діяльність безпосередньо пов'язана з розумінням потреб і переживань інших людей.

З огляду на ці фактори, розвиток емоційної компетентності стає одним із ключових елементів успішного існування в сучасному суспільстві. Він допомагає не лише в кар'єрному зростанні, а й у створенні гармонійних стосунків та збереженні психічного здоров'я.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти. Під науковим керівництвом Піроженко Т. О., авторська група: Байєр О. М., Гавриш Н. В., Левінець Н. В., Половіна О. А., Рейпольська О. Д. та ін. 2021. 38 с.
URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Гоулман Д. Емоційний інтелект; пер. з англ. Гумецької Л. Харків : Віват (Серія «Саморозвиток»), 2019. 512 с.
3. Колосова О.В., Севастьянова Л.Ф., Рудишина О.С. Адаптація першокласників до шкільного життя засобами театралізації. *Молодий вчений*. 2019. № 5.2 (69.2), травень. С. 143-148.
4. Олійник О.М. Театрально-ігрова діяльність в умовах дошкільного навчального закладу : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. 2017. 163 с.

ФОРМУВАННЯ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Діана Кравець, здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: К.В. Мнишенко, доктор філософії (PhD), старший викладач,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
(Україна)

FORMATION OF FUNDAMENTALS OF NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION IN CHILDREN OF PRESCHOOL AGE

Diana Kravets, master's student

Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті проаналізовано поняття національно-патріотичного виховання, визначено основні його складові; розкрито формування основ національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку; розглянуто основні завдання які висвітлені у Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді та можливості їх впровадження в освітній процес закладу дошкільної освіти; розглянуто патріотичне виховання як основу національно-патріотичного виховання, та розкрито основні принципи через які воно реалізується в практиці.

Ключові слова: національно-патріотичне виховання; концепція національно-патріотичного виховання; дитина дошкільного віку; виховання; вихователь закладу дошкільної освіти

Abstract: The article analyzes the concept of national-patriotic education and defines its main components. It reveals the foundations of national-patriotic education for preschool children and examines the key objectives outlined in the Concept of National-Patriotic Education of Children and Youth, along with the possibilities of implementing these objectives in the educational process of preschool institutions. The article also considers patriotic education as the basis of national-patriotic upbringing and highlights the main principles through which it is realized in practice.

Keywords: national-patriotic education; Concept of National-Patriotic Education; preschool child; upbringing; preschool educator

Зміни, що відбуваються в економічному, політичному та соціальному житті України, зумовлюють необхідність модернізації системи освіти, зокрема педагогічної. Відповідно до положень Національної доктрини розвитку освіти, ключовою метою державної освітньої